PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

PAMUKKALE UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

ISSN 1308 - 2922 Sayı/*Number* 6 Nisan/April 2010

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT

Baş Editör
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR

İngilizce Düzeltme
Yrd. Doç. Dr. Yavuz ÇELİK

Hakemli bilimsel bir dergi olan PAUSBED yılda üç kez yayımlanmaktadır.
Dergide yayımlanan çalışmalardan, kaynak gösterilmek şartıyla alıntı yapılabilir.
Çalışmaların tüm sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir.

Grafik ve Dizgi
Gülderen ÇAVUŞ ALTINTAŞ

Baskı
Dijital Düşler
0212 279 64 44

Yazışma Adresi
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rektörlük Binası Kat: 2
Kınıklı Kampusu 20070 Kınıklı – DENİZLİ / TÜRKİYE
Tel. + 90 (258) 296 22 10 Fax. +90 (258) 296 23 47
e-posta: **pausbed@pau.edu.tr**

Danışma ve Yayın Kurulu

Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan BAŞTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Milay KÖKTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yasin SEZER	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. M. Yaşar ERTAŞ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın SARI	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurten SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kerim DEMİRCİ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kamil ORHAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Recep Şahin ARSLAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Saim CİRTİL	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Safi Avcı	Pamukkale Üniversitesi

Hakem Kurulu

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan İNCE	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. V. Doğan GÜNAY	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Emine YENİTERZİ	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice SOFU	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Kubilay AKTULUM	Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Seda SARACALIOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat SEVER	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Selim BEKÇİOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Asuman BALDIRAN	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan BAKLACI	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Doç. Dr. M. Bahattin ACAT	Osmangazi Üniversitesi
Doç Dr. Mehmet Yaşar ERTAŞ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Banu YANGIN	Hacettepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan HAYTAOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatma KALPAKLI	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülhiz AKÇA	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Meryem AYAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesiha TOSUNOĞLU	Kırıkkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurten SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selim KARAHASANOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selma ELYILDIRIM	Gazi Üniversitesi
Dr. Yasemin ER	USA

Dergimizin bu sayısına gönderilen makaleleri değerlendiren hakem kuruluna teşekkürlerimizi sunarız.

Sekreterya

Recep DURMUŞ
Şule TURAN
Azize ŞIRALI

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Hakan AYGÖREN – Emin KURTCEBE..... **1**
Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Bağımsız Denetim, Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Basel II Kriterleri Yönüyle Genel Değerlendirmesi
General Evaluation of the New Turkish Commerce Code by Auditing, International Accounting Standards, International Financial Reporting Standards and Basel II

C.Yılmaz MADRAN..... **11**
The Ideology in Jane Austen's Emma
Jane Austen'ın Emma'sında İdeoloji

George CALCAN..... **21**
Perception of the Romanian-Ottoman Relationships in the Romanian History Textbooks
Rumen Tarih Kitaplarında Romanya-Osmanlı İlişkilerinin Algılanması

H.Nalan GENÇ – Sevinç AKDOĞAN..... **31**
Approches Et Tendances De L´Apprentissage Du Fle Et La Grammaire Dans La Perspective Actionnelle
Yabanci Dil Olarak Fransızca'nın Öğretiminde Yaklaşım ve Eğilimler ve Eylemsel Çevrende Dilbilgisinin Yeri

Mati TURYEL..... **41**
Issues of Mimicry and Assimilation in Clive Sinclair's "Smart Alecks" and "My Cv"
Clive Sinclair'in "Smart-Alecks" ve "My Cv" Adlı Eserlerinde Taklit ve Asimilasyon Sorunları

Osman DOĞANAY..... **51**
Isauria Heykeltraşlık Sanatında Herakles'in Keryneia Geyiğini Yakalaması Sahnesi
Isaurian Sculptural Depictions of Heracles' Capture of the Keryneian Deer

Saadet KARAKÖSE..... **61**
İki Ünlü Şairin Karşılaştırılması: Nedim ve Dertli
A Comparison of Two Famous Poets, Nedim and Dertli

Emine GÖZEL - Erdoğan HALAT..... **73**
İlköğretim Okulu Öğretmenleri ve Zaman Yönetimi
Elementary-School Teachers and Time Management

Hayati AKYOL - Erol DURAN..... **91**
Ana Sınıfında Yazıya Hazırlık Eğitimi Almanın İlköğretim Birinci Sınıf Yazı Öğretimine Etkisi
The Effects of the Writing Preparation in the Pre-School Education on First-Grade Writing Education

Fatma SUSAR KIRMIZI..... **99**
İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı İş Birlikli Öğrenme Yönteminin Özetleme Stratejisi Üzerindeki Etkileri
The Effects of Cooperative Learning Method Based on Multiple Intelligence Theory on Summarizing Strategy in Teaching Turkish to 4th-Grade of Primary School

Recep ARSLAN – Saye ZİBANDE..... **109**
And They Wrote Happily Ever After: Fairy Tales in English Language Writing Classes
Ve Sonsuza Değin Hep Mutlulukla Yazdılar: İngilizce Yazma Derslerinde Masal Kullanımı

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Sayı 6, 2010, Sayfa 73-89

İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİ VE ZAMAN YÖNETİMİ

Emine GÖZEL * - Erdoğan HALAT **

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimine ilişkin görüşlerini belirlemek ve branş değişkeninin öğretmenlerin zaman yönetimine ilişkin görüşlerine etkilerini incelemektir. Bu çalışma Denizli il örnekleminde 468 ilköğretim okulu öğretmenlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemek için Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen Zaman Yönetimi Envanterinin 23 maddelik adaptasyonu olan "Zaman Yönetimi Anketi" uygulanmıştır. Ankette elde edilen nicel verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Çalışmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi hakkındaki görüşleri "yüksek" düzeydedir. Ayrıca, branşın öğretmenlerin genel zaman yönetimine ilişkin görüşlerinde etkili bir değişken olduğu belirlenmiştir. Sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin zaman yönetimi becerileri diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek çıkarken, çeşitli sebeplerden dolayı matematik öğretmenlerinin zaman yönetim becerileri diğer branş öğretmenlerininkinden daha düşük bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Zaman Yönetimi, İlköğretim Okulu Öğretmenleri, Branş*

ELEMENTARY-SCHOOL TEACHERS AND TIME MANAGEMENT

Abstract

The purpose of this study was to find out the views of elementary school teachers on the time management and to investigate the effect of branch as a variable on the views of these participants with regard to time management. There were a total of four hundred and sixty-eight elementary school teachers involved in this study that took place in Denizli. The researchers used an inventory called "Time Management Inventory" that was developed by Britton and Tesser (1991). The adapted version of the inventory including 23 items was used in this study to find out the views of the participants. After the collection of the quantitative data, the researchers used descriptive statistics and One-Way ANOVA in the analysis of the data.

The study indicated that the elementary-school teachers' views about the general time management were at a high level, and that the variable, branch, was determined to be a prominent factor on the views of the participants about the general time management. Moreover, while time management levels of both elementary school and pre-school teachers were higher than those of other branch teachers, somehow time management level of mathematics teachers was found as lower than that of others.

Key Words: *Time Management, Elementary School Teachers, Branch*

1. GİRİŞ

İnsanların hayatta ve iş dünyasında başarılı olmasını etkileyen bir çok faktör bulunmaktadır. Zamanı iyi yönetme becerisine sahip olmak bu faktörlerden biridir. Smith (2007) zamanı kelime anlamı olarak şöyle tanımlamaktadır; zaman, "olayların geçmişten bugüne gelip geleceğe doğru birbirini takip ettiği kesintisiz bir süreçtir" (s.24). Zaman, "Tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen aktifimiz veya varlığımızdır" (Akgemci vd., 2003: 32). Kişilerin zamanının alınıp satılan bir özellik taşımaması, zamanı diğer kaynaklardan farklı kılmaktadır (Gümüş, 2002). Bu durumda zaman, herkesin her gün aynı miktara sahip olması açısından benzeri olmayan bir kaynaktır (Jandt, 1998).

* Sınıf Öğretmeni, Denizli, g.emine27@hotmail.com
** Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi OFMAE, Afyonkarahisar, ehalat@aku.edu.tr
Not: Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Günümüz toplumlarında, yaşamın hızlı temposu içerisinde bireylerin söz konusu değerli kaynağı etkili bir biçimde kullanma şansları giderek azalmaktadır. Öncelikle insanlardan beklenen ve karşılanması istenen konular, her yıl bir önceki yıla oranla artmakta ve örgütler, çalışanlarından her geçen gün daha fazla konuda talepte bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma yaşamı giderek daha karmaşıklaşmakta, iş ortamını etkileyen göstergeler artmaktadır. Tüm bu değişimler belirli bir yere kadar tolere edilebilmektedir. Ancak değişim hızının da kendi içinde artıyor olması, belli bir noktada zamanın yetersizliği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Uluşahin, 1999). Ayrıca çağımızda zaman yetersizliği, hemen hemen bütün insanların ortak problemidir. Özellikle profesyonel çalışma içindekiler, sınırlı zamanda birçok işi yapmak durumundadırlar. Belli bir sürenin sonunda yapılması gerekli işlerin bitirilememiş olması, insanları zamanı değerlendirme konusunda tekrar düşünmeye sevk etmektedir (Erdem vd., 2004). Çağımızın teknoloji çağı olması nedeniyle insanlar üretkenlikte "zaman" ile yarışmaktadırlar ve "zaman" günümüz insanları için çok önemlidir. İnsanlar küresel enformasyon ve teknoloji çağının yaşattığı yoğun tempo altında gerçekten en çok zamanı yeterli derecede kullanamadıklarından ve değerlendiremediklerinden yakınmaktadırlar. Oysa çok az insan, zamanı iyi kullanma yönünde çaba göstermektedir (Özdemir, 2006). Yani, zaman, hayatımızda oldukça önemi olan, yaptığımız işler ve çalışmalar üzerinde baskı oluşturan, bizi süratle çalışmaya sevk eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da zamanı yönetmekte ustalık isteyen belli teknikleri bilerek hareket etmeyi gerektiren bir durum ortaya çıkarmaktadır (Özçelik, 2006). Bu nedenle zamanı en iyi şekilde değerlendirme düşüncesi "Zaman Yönetimi" kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Zaman yönetimi, gereksiz işleri ayırmayı, verimliliği artırmayı, uzun sürede yapılan işlerin daha kısa sürede yapılmasını ve sınırlı zaman içinde nitelikli işlerin yapılmasını amaçlamaktadır.

Her şeyden önce akla gelen sorulardan biri, "Zaman, gerçekten yönetilebilir mi?" sorusudur. Aslında zaman, soyut bir olgu ve gerçek olup, bir insanın zamanın akışını durdurması, zamana müdahalede bulunması mümkün değildir. Ancak insan, yaşamındaki olayları kontrol altına alarak, yani kendini yöneterek zaman kazanabilir, zamanı etkili bir biçimde değerlendirebilir (Can, 2005). Jandt'a (1998) göre, 1980'lerin başlarında yöneticiler, zamanı yönetilmesi gereken bir kaynak olarak görmeye başlamışlardır. Bu doğrultuda zaman yönetimi, yönetim süreçleriyle yakından ilgili bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. Yönetim süreçleri olan "planlama, örgütleme, yürütme, eşgüdüm, denetim" süreçlerinin her birinin zaman boyutu söz konusudur ve başarılı sonuçlara ulaşabilmek, ancak zaman yönetimiyle mümkündür (Sadık vd., 2008). Zaman yönetimi, aslında bir öz yönetimdir; yaşadığımız olayların kontrolünü sağlamaktır; bireyin kendisini yönlendirerek olayları yönetmesidir. Yaşadığımız olayların ne kadarı bizim istediğimiz gibi gerçekleşiyor? Ne kadarının oluşmasını biz bekleyebiliyoruz? Olayların meydana gelmesindeki etkilerimiz nelerdir? Bütün bu soruların cevabı bizim zamanımızı yönetebilmedeki başarımızı göstermektedir (Güçlü, 2001). Bu nedenle Erkılıç (2005) zaman yönetiminin, doğru kararı doğru zamanda vermekle başlayacağını ifade etmektedir.

Zaman yönetiminin uygulamalarına bakıldığında şu an teknoloji üreten birçok dünya firmasının yakın geçmişte zaman yönetimi çalışmalarını verimlilik ile birlikte uygulamaya koydukları bilinmektedir. Firmalarda olduğu gibi eğitim kurumlarında da "Zaman Yönetimi" konusu ile ilgili çalışmalarda son birkaç on yıl içerinde hızlı bir artış olduğu görülmektedir (Yavuz ve Sünbül, 2002; Erdul, 2005; Karaoğlan, 2006; Demirtaş vd., 2005; Eldeleklioğlu, 2008). Bu durum; zamanın ne kadar değerli olduğunu, yanlış kullanıldığında büyük kayıplara sebep olduğunu, doğru planlanıp kullanıldığında da büyük getiriler sağladığını göstermektedir. Hayatın her aşamasında etkili olan zaman kavramı günümüzde eğitim ve öğretimi de derinden etkilemeye başlamıştır (Özçelik, 2006). Eğitim alanında zaman yönetimi veya zamanı etkili kullanmanın ön koşulu, planlamadır. Çünkü geçen zamanı geri getirmek mümkün olmadığı gibi, telafisi de mümkün değildir. Bu nedenle hataların ve eksikliklerin azaltılması, planlı olmayı gerektirmektedir (Durukan ve Öztürk, 2005). Göreve yeni başlayan öğretmenler için bu husus oldukça zordur. Dersin işlenişi için gereken sürenin belirlenmesi, dersin dağılmasına ve amaçtan uzaklaşmasına engel olur. Bu nedenle öğretmen, zaman planlamasına yardımcı olması için plana gereken önemi vermelidir (Özçelik, 2006).

Eğitim kurumlarının temel özelliği, insan ilişkilerine dayalı olmasıdır. Yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler, okulların üç önemli insan kaynağını oluşturur. Herkes, kendi amaçları doğrultusunda zamanı kullanmaktadır. Örneğin "bir öğrenci için zamanın kullanılmasında "kitap okuma, proje teslimi" önemli iken, bir okul yöneticisi için "örgütteki işlerin planlanması, toplantılara katılma" önemlidir" (Alay ve Koçak, 2003). Benzer şekilde öğretmenler için ise bir akademik dönemde yapmak istedikleri önemlidir. Eğitimde, zaman yönetiminin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmenler, öğrenciler, her dönemde büyük bir çabanın içindedirler. Bu sebeplerden dolayı öğretmenler, zamanlarını ne kadar verimli kullanırlarsa, ne kadar başarılı planlar yaparlarsa, kendi başarı ve üretkenliklerinin yanında öğrencilerinin de başarılarını artıracaklardır.

Erdul (2005) zamanın nereye harcandığı konusunda günlük olarak bilgi toplanmasını, bu bilgilerin analiz edilerek zamanı kullanma sorunlarının belirlenmesini ve sorunlara çözüm bulunmasının gerektiğini belirmektedir. Ayrıca Silahtaroğlu (2004) başarılı bir zaman yönetiminin, çok çalışmakla değil; etkili, amaçlara yönelik verimli bir çalışmayla sağlanabileceğini savunmaktadır. Bu durumda zaman yönetimi, bütün eğitim kurumlarında hedeflere belirlenen sürelerde ulaşılıp ulaşılmadığını kontrol etmede çok önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin geleceğe yönelik planlar ve bu planlara uygun yönlendirmeler yapabilmeleri için zamanı iyi değerlendirmeleri gerekmektedir. Eğer öğretmenler gerek kişilik yapılarından kaynaklanan, gerekse işten ve çevreden kaynaklanan nedenlerden dolayı zamanlarını etkin ve verimli bir şekilde kullanamıyorlarsa eğitimde aksamalar olacaktır. Bu nedenle her öğretmen başarıya ulaşmak için zamana hükmetmeli ve onu verimli bir şekilde kullanmalı, boşa gidecek olan her zaman dilimi iyi değerlendirmelidir. O halde gelecek nesillerin yetişmesindeki rolleri düşünüldüğünde öğretmenlerin, zamanlarını etkili yönetmeleri ve zaman planlama tekniklerini kullanmaları, (hem kişisel hem de çalışma hayatında kişinin zamanını etkin kullanmasını engelleyen) zaman tuzaklarından olabildiğince uzak durmaları, eğitimde başarıyı da beraberinde getirecektir.

Geçen on yıllarda yapılan araştırmalara göre, "zaman yönetimi"nin önemi üzerinde önemle durulmakta ve farklı alanlarda çalışmalar yapılmaktadır (Yavuz ve Sünbül, 2002; Silahtaroğlu, 2004; Erdul, 2005; Uğur ve Kutlu, 2005; Karaoğlan, 2006; Demirtaş vd., 2005; Eldeleklioğlu, 2008). Örneğin, Silahtaroğlu (2004) akademisyenlerin, günde ortalama iki saat kitap okumaya zaman ayırdıklarını ve Ağaoğlu ve Kesim (2005) ise akademisyenlerin, zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) karşı olumlu görüşler sergilediğini belirtmektedirler. Ayrıca akademisyenler arasında zaman yönetimi becerileri açısından (tüm alt boyutlarda) cinsiyete bağlı bir farklılığın görülmediğini ileri sürmüşlerdir. Benzer şekilde Alay ve Koçak (2003) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, genel zaman yönetimi ile genel zaman yönetiminin "zaman planlaması" alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu belirtilirken, "Zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar" alt boyutlarında ise cinsiyete bağlı bir farklılık olmadığı ifade edilmiştir.

Ayrıca İşcan (2008) ve Erdem vd. (2004) üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin "orta" düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. İşcan (2008) hem zaman yönetimi becerilerinde hem de zaman yönetiminin "zaman planlaması ve zaman düşmanları ile baş edebilme" alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını, ama "zaman yönetimi tutum ve becerileri" alt boyutunda cinsiyet açısından anlamlı bir farkın olduğunu belirlemiştir. Bunun yanı sıra Fidan vd.(2005) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinde "zamanı verimli değerlendirme" değil de daha çok "zaman geçirme" anlayışının hâkim olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin günlük kitap okumaya ortalama bir saatin altında bir zaman ayırdıkları saptanmıştır.

Özetle, mevcut zaman yönetimi ile ilgili bazı çalışmalarda, eğitim alanında yapılan araştırmalardan bir kısmı yüksek öğrenim düzeyindeki öğrencilere uygulanmış (zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı, kaygı düzeyleri gibi faktörler arasındaki ilişkiler) bir kısmı da ergenlerin zaman yönetimi becerileri yada ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinde iş doyumu, denetim odağı, demografik özellikler gibi faktörler arasındaki ilişkiler incelenmiştir (Yavuz ve Sünbül, 2002; Alay ve Koçak, 2003; Erdem vd., 2004; Bay vd., 2005; Eldeleklioğlu, 2008).

Zaman yönetimi ile ilgili yapılan çalışmalarda, araştırmacılar; akademisyenlerin, zaman yönetimine karşı olumlu görüşler sergilediklerini; üniversite öğrencilerileriyle, lise öğrencileriyle ve öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada zaman yönetimi becerilerinin yüksek olduğunu ve genel zaman yönetiminde cinsiyet faktörünün etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırma ise ilköğretim okulu öğretmenleri ile yapılmış ve zaman yönetimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma, öğretmenlerin hem iş hem de kişisel yaşamlarıyla yakından ilgilidir. Diğer yandan, öğretmenlerin zaman yönetimi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, öğretmenlik mesleğinin doğası gereği önemlidir. Çünkü öğretmenlerin planlama, örgütleme, yönlendirme, koordine etme, denetleme gibi bazı fonksiyonları kendi işleri ya da içinde bulundukları eğitim örgütlerinin işleri için uygulamaları, zaman yönetimi açısından önemlidir. Bunun yanında öğretmenlik, planlı olmayı, zamanı iyi yönetmeyi, zamanı verimli kullanmayı, olabildiğince zaman tuzaklarından uzak durmayı gerekli kılan bir meslektir. Bu nedenle öğretmenlerin, zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi, öncelikle öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak; dolaylı olarak da yetiştirdikleri öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini geliştirmelerine ve öğrenme başarılarına katkıda bulunacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin [Okulöncesi öğretmeni, Sınıf öğretmeni, Matematik öğretmeni, Türkçe öğretmeni, Fen Bilgisi öğretmeni, Sosyal Bilgiler öğretmeni Resim-İş öğretmeni, Müzik öğretmeni, İngilizce öğretmeni, Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, Beden Eğitimi öğretmeni, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni, Bilişim ve Teknoloji (Bilgisayar) öğretmeni] genel zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin algılarını belirlemek ve branş değişkeninin öğretmenlerin genel zaman yönetimi becerilerine etkilerini incelemektir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada tarama yöntemi uygulanmıştır. Söz konusu model, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamayan araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2002). Bu çalışmada tarama yöntemi doğrultusunda ilköğretim okulu öğretmenlerine, zaman yöntemi hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla "Zaman Yönetimi Envanteri" uygulanmıştır.

2.1. Katılımcılar

Bu araştırma 2008-2009 eğitim öğretim yılında Denizli il merkezinde yürütülmüştür. Çalışmaya toplamda 468 ilköğretim okulu öğretmenleri katılmış olup, Tablo 1' de branşlara göre öğretmen dağılımı görülmektedir. Bu çalışmada öğretmenler rasgele seçim yapılmamış ve uygun örneklem (convenience sampling) yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemle katılımcılar çalışmaya rasgele değil de, gönüllülük esasına göre katılmaktadırlar. Günümüz şartlarında da eğitim araştırmalarında en fazla tercih edilen katılımcı seçme yöntemidir (McMillian, 2000).

Tablo 1' de görüldüğü üzere bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 26 kişi (% 5.6) Okulöncesi öğretmeni, 189 kişi (%40.4) Sınıf öğretmeni, 26 kişi Matematik öğretmeni (% 5.6), 24 kişi Türkçe öğretmeni (%5.1), 26 kişi Fen Bilgisi öğretmeni (% 5.6), 23 kişi Sosyal Bilgiler öğretmeni (%4.9), 21 kişi Resim İş öğretmeni (% 4.5), 20 kişi Müzik öğretmeni (%4.3), 21 kişi İngilizce öğretmeni (% 6.6), 20 kişi Teknoloji ve Tasarım öğretmeni (%4.3), 21 kişi Beden Eğitimi öğretmeni (% 4.5), 20 kişi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni (%4.3) ve 21 kişi (% 4.5) ise Bilişim ve Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenidir. Ayrıca bu çalışmada yer alan I. ve II. kademe öğretmenlerinden 249'u (% 53.2) bayan, 219'u (%46.8) ise erkektir.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Bu araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemek için Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen, Alay ve Koçak (2003) tarafından Türkçeye uyarlanan "Zaman Yönetimi Envanteri" kullanılmıştır. Alay ve Koçak'ın ölçeği, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde okumakta olan ve tüm bölüm ve fakültelerde açılmış olan lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Bu çalışmada ise Erdul'un (2005) tezindeki ölçeği (Zaman Yönetimi Envanteri) temel alınmıştır. Ancak, Erdul'un ölçeği, üniversite öğrencilerine yöneliktir. O nedenle bu araştırmada kullanılacak ölçek maddelerinde değişiklikler yapılarak öğretmenler için uyarlanmıştır. Çünkü Erdul'un

Tablo 1. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. Ve II. Kademe Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar	(N)	%
Okulöncesi Öğretmeni	26	5.6
Sınıf Öğretmeni	189	40.4
Matematik Öğretmeni	26	5.6
Türkçe Öğretmeni	24	5.1
Fen Bilgisi Öğretmeni	26	5.6
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	23	4.9
Resim-İş Öğretmeni	21	4.5
Müzik Öğretmeni	20	4.3
İngilizce Öğretmeni	31	6.6
Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni	20	4.3
Beden Eğitimi Öğretmeni	21	4.5
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	20	4.3
Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmeni	21	4.5
Toplam	468	100.0

ölçeğindeki soruların muhatabı öğrenciler iken bu araştırmanın katılımcıları öğretmenlerdir. Ölçme aracının ilk pilot çalışması sonucunda ölçeğin zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar alt boyutlarının güvenirliği çok düşük çıktığı için uzman görüşlerine başvurularak ve öğretmenlerden gelen uyarıları da dikkate alarak maddelerin anlamlarından uzaklaşmadan cümlelerde sadeleştirme yapılmıştır.

Ayrıca ölçekte yer alan "bazen" ve "nadiren" seçeneğinin anlamlarının yakınlığını düşünerek, "nadiren" seçeneğini ölçekten çıkartılmıştır. Öte yandan ölçekte yer alan maddeler, soru tarzından düz cümlelere çevrilmiştir. Tüm bu değişikliklerden sonra ölçeğin güvenirliğini saptamak amacıyla ikinci pilot çalışması yapıldıktan sonra, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlikleri belirlendikten sonra, asıl veriler toplanmıştır. Zaman Yönetimi Envanteri, Alay ve Koçak (2003) tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında tüm ölçek için güvenirlik 0.87'dir. Alt guruplarda Cronbach alfa değerleri "zaman planlama" alt ölçeği için 0.88, "zaman tutumları" alt ölçeği için 0.66 ve "zaman harcattırıcılar" alt ölçeği için ise 0.47 olarak belirtilmiştir (akt: Erdul, 2005: s.37). Demirtaş vd. (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, ölçeğin güvenirlik katsayıları; zaman planlaması boyutu için 0.84, zaman tutumları boyutu için 0.59, zaman harcattırıcılar boyutu için 0.45 ve ölçeğin geneli için 0.80 bulunmuştur.

Bu araştırmada ise ilköğretim okulu öğretmenlerinin "zaman yönetimi" hakkındaki görüşlerini almak için yapılan bu çalışmada güvenirlik, "genel zaman yönetimi" ölçeği için 0.81; "zaman planlaması" alt boyutu için 0.83; "zaman tutumları" alt boyutu için 0.59; ve "zaman harcattırıcılar" alt boyutu için 0.43 olarak bulunmuştur. "Zaman harcattırıcılar" alt boyutunun 0.43 çıkmasının önemli nedenlerinden birinin 19. soru (Sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünürüm) olduğu düşünülmektir. Çünkü özellikle sigara içen öğretmenler, bu soruya olumsuz cevap vermişlerdir. Ayrıca Erdul, yaptığı tez çalışmasının "zaman harcattırıcılar" alt boyutunda 0.47 olarak çıkan güvenirlik sonucu için, "Araştırmacılar, bu alfa seviyelerinin az sayıdaki soruların bu alt guruplarda toplanmasından kaynaklandığını düşünmektedirler" (Erdul, 2005: 38) şeklinde bir görüş belirtmiştir. Bu araştırmada kullanılan "zaman yönetimi envanteri" iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik maddeler yer almaktadır. Öğretmenlerden, her maddenin karşısında bulunan "Her zaman", "Sık sık", "Bazen" ve "Hiç" seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Katılma derecesi aralıkları (n–1: n) formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 4 arasındaki aralık genişliği 0.75 olarak belirlenmiştir. Ölçekte yer alan olumlu maddelerin katılma düzeyleri için sınırlar; 1.00–1.75 "Hiç", 1.76–2.51 "Bazen", 2.52–3.27 "Sık sık" ve 3.28–4.00 "Her Zaman" olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçekte bulunan negatif maddeler değerlendirme aşamasında ters çevrilmiştir.

Uygulanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analiz sonuçlarına göre KMO (Kasiyer-Meyer-Olkin) katsayısı değeri 0.851 ve Barlett test değeri 2213.356 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2007)'e göre KMO'nun 0.60'tan yüksek; Barlett testinin de anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğe ilişkin yapılan faktör analizi sonucunda 3 alt faktör belirlenmiş ve ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri incelenmiştir. Ölçeğin boyutlarına göre dağılımı yeniden belirlenmiş ve 23 madde üzerinden pilot ve gerçek uygulama güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yani, çalışmaya alınan "Zaman Yönetimi Envanterinde" 11 madde (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) "zaman planlama" boyutunda; 7 madde (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) "zaman tutumları" boyutunda ve 5 madde (19, 20*, 21*, 22*, 23*) "zaman harcattırıcılar" boyutunda toplam 23 madde bulunmaktadır. (Not: Ölçekte yer alan olumsuz maddeler yıldız işaretiyle belirtilmiştir). Uygulama sonucunda ölçeğin bütünü ve alt boyutları için Cronbach Alpha katsayıları şöyledir: Tüm ölçek için güvenirlik katsayısı = 0.81; Zaman Planlaması =0.83; Zaman Tutumları= 0.59; Zaman Harcattırıcılar= 0.43 olarak bulunmuştur.

Ölçeklerden elde edilen veriler betimsel istatistik, α =0.05 anlamlılık düzeyinde Bağımsız Örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yöntemleri ile incelenmiş ve istatistikî sonuçlar tablolar halinde bulgular kısmında sunulmuştur. Bu çalışmada yer alan ilköğretim okulu öğretmenlerinin maddelere ilişkin görüşlerini ortaya koymak için ölçekteki maddelerin puan aralıkları tablo halinde aşağıda verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan ise 92'dir.

Tablo 2. Görüş Ortalamalarının Değerlendirme Cetveli

Genel Zaman Yönetimi (23 Madde)	Zaman Planlama (11 Madde)	Zaman Tutumları (7 Madde)	Zaman Harcattırıcılar (5 Madde)
23.00–40.25: Hiç 40.26–57.51: Bazen 57.52–74.77 :Sık sık 74.78–92:Her zaman	11.00–19.25 : Hiç 19.26–27.51: Bazen 27.52–35.77: Sık sık 35.78–44:Her zaman	7.00–12.25: Hiç 12.26–17.51: Bazen 17.52–22.77: Sık sık 22.78–28: Her zaman	5.00–8.75: Hiç 8.76–12.51: Bazen 12.52–16.27: Sık sık 16.28–20: Her zaman

3. BULGULAR

3.1. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetimine (Zaman Planlaması, Zaman Tutumları ve Zaman Harcattırıcılar) İlişkin Görüşleri

Tablo 3 incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin "Zaman Planlaması" alt boyutunda elde ettikleri puanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}$ =30.76 ile $\bar{x}$ = 35.11 değerleri arasında değiştiği görülmektedir. Bu görüş ortalamaları "27.52–35.77 Sık sık (çoğu zaman)" değerlendirme aralığındadır. Yani, çalışmaya katılan öğretmenler, çoğu zaman güne başlamadan önce günlerini planladıklarını, hafta başlarında her hafta için bir dizi amaçlar belirlediklerini, her gün planlama için zaman harcadıklarını, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlediklerini, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vb.) programlarını yaptıklarını, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlediklerini, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptadıklarını, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalıştıklarını, zamanlarını verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Diğer bir ifadeyle, yukarıda gösterilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin zamanlarını iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde bu tabloda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin "Zaman Tutumları" alt boyutuna ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}$ =19.38 ile $\bar{x}$ = 21.47 değerleri arasında değiştiği

Tablo 3. Katılımcıların Genel Zaman Yönetimi Ve Alt Boyutlarına (Zaman Planlaması, Zaman Tutumları Ve Zaman Harcattırıcılar) İlişkin Görüş Ortalamalarını Gösteren İstatistik Bilgileri

Katılımcılar	N	Zaman Planlaması ($\bar{x}$)	Zaman Tutumları ($\bar{x}$)	Zaman Harcattırıcılar ($\bar{x}$)	Genel Zaman Yönetimi ($\bar{x}$)
Okulöncesi Ö.	26	35,11	19,38	17,15	71,65
Sınıf Ö.	189	34,65	21,47	17,07	73,20
Matematik Ö.	26	32,61	20,26	14,96	67,84
Türkçe Ö.	24	32,16	21,04	16,62	69,83
Fen Bil. Ö.	26	33,26	20,69	16,65	70,61
Sosyal Bil. Ö.	23	33,08	21,47	16,47	71,04
Resim-İs Ö.	21	31,28	20,47	16,90	68,66
Müzik Ö.	20	34,05	21,25	16,40	71,70
İngilizce Ö.	31	32,58	20,06	16,67	69,32
Tekno. Tas. Ö.	20	31,20	20,45	16,05	67,70
Beden E. Ö.	21	32,80	20,09	15,38	68,28
Din Kül. Ahl. B. Ö.	20	33,30	21,05	16,60	70,95
Bil. Teknol. Ö.	21	30,76	20,23	16,90	67,90
Toplam	468	33,50	20,89	16,67	71,08

görülmektedir. Bu görüş ortalamaları "17.52–22.77 Sık sık (çoğu zaman)" aralığındadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin, çoğu zaman, alanlarıyla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar bile ileride gerekebilir diye sakladıkları, yakın tarihte sınav yapmasalar bile, ilgili dokümanlarını düzenli olarak gözden geçirdikleri, üzerinde çalışacağı işleri, boş zaman bulduklarında yapmak için yanında taşıdıkları, okul işlerini engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddettikleri, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, işleriyle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretledikleri ve küçük işler için çabuk karar verdikleri söylenebilir. Bu bağlamda, yukarıda ifade edilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin zamanlarını "tutumlu", diğer bir ifadeyle iyi değerlendirdikleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca Tablo 3'te İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin "Zaman Harcattırıcılar" alt boyutuna ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}$ =14.96 ile $\bar{x}$ = 17.15 değerleri arasında değiştiği görülmektedir. Bu görüş ortalamaları "12.52–16.27 Sık Sık (çoğu zaman)" ve "16.28–20 Her zaman" değerlendirme aralıklarından birinde yer almaktadır. Yani, bu çalışmaya katılan öğretmenlerin genellikle zamanlarını planlama konusunda başarılı oldukları, normal bir okul gününde, okul işlerine kendi özel işlerinden daha çok zaman harcadıkları, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmedikleri, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşündükleri ve okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıkları ifade edilebilir. Bu bağlamda, yukarıda ifade edilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin zamanlarını boşa harcamadıkları, yani zaman tuzaklarına fazla yakalanmadıkları anlaşılmaktadır.

Yukarıdakilere ek olarak, Tablo 3'ün son sütunu incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin branşlar gözetilmeksizin Genel Zaman Yönetimine ilişkin puan ortalamaları $\bar{x}$ = 67.70 ile $\bar{x}$ = 73.20 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Bu görüş ortalamaları ise yine "57.52–74.77 Sık Sık (çoğu zaman)" değerlendirme aralığına düşmektedir. Yani katılımcıların genel zaman yönetimine ilişkin görüşleri ile alt boyutlara ilişkin görüşleri paralellik göstermektedir.

Kısaca bu araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun, zamanı kullanma konusunda "yüksek" düzeyde bir davranış sergiledikleri, zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca, İlköğretim Okulu Öğretmenleri zaman yönetimini iyi bildikleri ve etkin bir şekilde uygulayabildikleri ifade edilebilir.

3.2. "Branş" Değişkenin İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin "Genel Zaman Yönetimi" Becerilerine Etkileri

Tablo 3'te bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre "zaman planlaması" hakkındaki görüş ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalama $\bar{x}$ =35.11 ile Okul Öncesi öğretmeni ve en düşük ortalama $\bar{x}$ =30.76 ile Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmeninin olduğu görülmektedir. Diğer branş gurupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmektedir.

Tablo 4'de İlköğretim okulu öğretmenlerinin "Branş" değişkenine göre "Zaman Planlaması" hakkındaki görüşlerini gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları incelendiğinde, farklı branş guruplarındaki öğretmenlerin zaman planlamasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, aşağıdaki Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 4. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre "Zaman Planlaması" Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	795.71	12	66.31	2.36	0.006
Gruplar içi	12755.26	455	28.03		
Toplam	13550.98	467			

*p<0.05

Tablo 5. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre "Zaman Planlaması" Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı Değişken	Branş	Farkların Ortalaması	P
Zaman Planlaması			
	Okulöncesi Ö. -Türkçe Ö.	2.94	0.05*
	Okulöncesi Ö.- Resim-İş Ö.	3.82	0.01*
	Okulöncesi Ö.- Tekno. Tasarım Ö.	3.91	0.01*
	Okulöncesi Ö. - Bil. Teknol. Ö.	4.35	0.005*
	Sınıf Ö. - Türkçe Ö.	2.48	0.03*
	Sınıf Ö. - Resim-İş Ö.	3.36	0.006*
	Sınıf Ö. - İngilizce Ö.	2.07	0.04*
	Sınıf Ö.- Tekno. Tasarım Ö.	3.45	0.006*
	Sınıf Ö. - Bil. Teknol. Ö.	3.88	0.002*
	Müzik Ö. - Bil. Teknol. Ö.	3.28	0.04*

*p<0.05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında bazı guruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 5 LSD sonuçlarına göre, on gurup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenleri ile Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenleri arasında "zaman planlama" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Okulöncesi öğretmenleri lehinedir. Yani, bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenlerinin, çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin

(laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, Okulöncesi öğretmenlerinin, Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde Sınıf Öğretmenleri ile Türkçe, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenleri arasında "zaman planlama" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Sınıf öğretmenleri tarafınadır. Yani Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, Müzik Öğretmenlerinin görüşleri ile Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenlerinin "zaman planlama" ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark müzik öğretmenleri lehinedir. Dolayısıyla, Müzik Öğretmenlerinin Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3'te bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre "zaman tutumları" hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek ortalama $\bar{x}$ = 21.47 ile Sosyal Bilgiler öğretmeni ve en düşük ortalama $\bar{x}$ =19.38 ile Okulöncesi öğretmenidir. Diğer branş gurupları görüş ortalamaları bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 6. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre "Zaman Tutumları" Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	197.254	12	16.438	1.498	0.121
Gruplar içi	4993.026	455	10.974		
Toplam	5190.280	467			

*p>0.05

Tablo 6 incelendiğinde, "branş" değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan "zaman tutumları" hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buradan tüm ilköğretim okulu öğretmenlerinin, "zaman tutumları" uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin branş gözetilmeksizin, zamanı verimli kullanma konusunda yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki Tablo 3'te bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre "zaman harcattırıcılar" hakkındaki görüş ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalama $\bar{x}$ =17.15 ile Okulöncesi öğretmeni ve en düşük ortalama $\bar{x}$ =14.96 ile Matematik öğretmeni olduğu görülmektedir. Diğer branş gurupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmektedir. Tablo 7'ye göre, bazı grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Tablo 8'de bu gurupları göstermektedir.

Tablo 7. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre "Zaman Harcattırıcılar" Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	160.980	12	13.415	2.620	0.002
Gruplar içi	2329.300	455	5.119		
Toplam	2490.280	467			

*p<0.05

Tablo 8. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre "Zaman Harcattırıcılar" Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı Değişken	Branş	Farkların Ortalaması	P
Zaman Harcattırıcılar			
	Okul Ö.Ö. -Matematik Ö.	2.19	0.001*
	Okul Ö.Ö. - Beden E. Ö.	1.77	0.008*
	Sınıf Ö. - Matematik Ö.	2.11	0.000*
	Sınıf Ö. - Beden E. Ö.	1.69	0.001*
	Matematik Ö. -Türkçe Ö.	-1.66	0.010*
	Matematik Ö.-Fen Bil. Ö.	-1.69	0.007*
	Matematik Ö.- Sosyal Bil. Ö.	-1.51	0.020*
	Matematik Ö. - Resim-İş Ö.	-1.94	0.004*
	Matematik Ö.-Müzik Ö.	-1.43	0.033*
	Matematik Ö. -İngilizce Ö.	-1.71	0.005*
	Matematik Ö. -Din Kül. Ö.	-1.63	0.015*
	Matematik Ö. - Bil. Teknol. Ö.	-1.94	0.004*
	Resim-İş Ö. - Beden E. Ö.	1.52	0.030*
	İngilizce Ö. - Beden E. Ö	1.29	0.043*
	Beden E. Ö. - Bil. Teknol. Ö.	-1.52	0.030*

*p<0.05

Tablo 8'de LSD sonuçlarına göre, on beş grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 7 ve 8 dikkate alındığında, öğretmenlerin "zaman harcattırıcılar" ile ilgili görüşleri şu şekildedir: Bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Okulöncesi öğretmenleri tarafınadır. Yani, bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenleri, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine göre; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Benzer şekilde Sınıf Öğretmenlerinin ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Sınıf Öğretmenleri tarafınadır. Bu bağlamda Sınıf Öğretmenleri, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine göre; zaman harcattırıcılardan nispeten daha fazla kaçındıkları yani zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas davrandıkları anlaşılmaktadır.

Yine Matematik öğretmenleri ile Türkçe öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Türkçe öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Fen Bilgisi öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Fen Bilgisi öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Sosyal Bilgiler öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Resim-İş öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Resim-İş öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Müzik öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Müzik öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark İngilizce öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Din Kültürü öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Din Kültürü öğretmenleri tarafınadır. Matematik

öğretmenleri ile Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Bilgisayar öğretmenleri lehinedir. Bu durumda Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce Din Kültürü ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenleri, Matematik öğretmenlerine göre, zaman tuzaklarına nispeten daha az yakalandıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde Beden Eğitimi öğretmenleri ile Resim-İş öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Resim-İş öğretmenleri tarafınadır. Beden Eğitimi öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark İngilizce öğretmenleri tarafınadır. Beden Eğitimi öğretmenleri ile Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenleri tarafınadır. Yani, Resim-İş, İngilizce ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenleri; Beden Eğitimi öğretmenlerine göre, zaman harcattırıcılara daha az yakalandıkları anlaşılmaktadır.

3.3. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin "branş" değişkenine göre "genel zaman yönetimi" hakkındaki görüşleri

Tablo 3'te bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre "genel zaman yönetimi" hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek ortalama $\bar{x}$ = 73.20 ile Sınıf Öğretmeni ve en düşük ortalama $\bar{x}$ = 67.70 ile Teknoloji ve Tasarım Öğretmenidir. Diğer branş gurupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Tablo 9'a göre bazı guruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmakta ve bu guruplarda Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 9. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2008.199	12	167.350	2.399	0.005
Gruplar içi	31741.551	455	69.762		
Toplam	33749.750	467			

*p<0.05

Tablo 10. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı Değişken	Branş	Farkların Ortalaması	P
Genel Zaman Yönetimi			
	Sınıf Ö. -Matematik Ö.	5.36	0.002*
	Sınıf Ö. -Resim-İş. Ö.	4.53	0.019*
	Sınıf Ö. -İngilizce Ö.	3.88	0.017*
	Sınıf Ö. -Teknol. ve Tasarım Ö.	5.50	0.005*
	Sınıf Ö. -Beden E. Ö.	4.92	0.011*
	Sınıf Ö. - Bil. Teknol. Ö.	5.30	0.006*

*p<0.05

Tablo 10'da LSD sonuçlarına göre, bu çalışmada yer alan Sınıf Öğretmenlerinin; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenlerine göre, zamanlarını planlama konusunda daha başarılı oldukları, hedeflerini zamanında gerçekleştirdikleri, zamanlarını verimli kullandıkları söylenebilir. Bunun yanı sıra Sınıf Öğretmenleri; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenlerine göre, alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Bunlara ilaveten Sınıf Öğretmenleri; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmenlerine göre, zaman hırsızlarına daha az yakalandıkları söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, bu araştırmada yer alan Sınıf Öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinin daha iyi olduğu saptanmıştır. Ayrıca Sınıf Öğretmenlerinin diğer branşlara oranla zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

4.1. İlköğretim Okulu Öğretmenleri ve Genel Zaman Yönetimi

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin "genel zaman yönetimi" ve alt boyutlarına (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin görüşlerini gösteren puan ortalamaları "sık sık (çoğu zaman)" aralığındadır. Yani bu araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun, zamanı kullanma konusunda "yüksek" düzeyde bir beceri sergiledikleri, zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin zamanı yönetmelerinin "yüksek" düzeyde çıkmasının sebepleri arasında şunlar söylenebilir: Öğretmenlerin; zamanı nasıl kullanacağı konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları, zamanı planlama ve değerlendirmede başarılı oldukları söylenebilir. Buna göre, öğretmenlerin, zamanı verimli kullanmayı iyi bildikleri ve etkili bir şekilde uygulayabildikleri ileri sürülebilir. Öğretmenlerin gerek özel yaşamında gerek iş yaşamında zaman yönetimi uygulamalarını çoğu zaman gerçekleştirdikleri ifade edilebilir.

Zaman yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmalar, bu çalışmada elde edilen bulguları desteklerken bazı araştırma sonuçları da desteklememektedir. Örneğin Erdul'un (2005) yaptığı araştırmada, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin "yüksek" düzeyde olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde, Ağaoğlu ve Kesim (2005), Anadolu Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin olumlu görüşler sergilediklerini ifade etmişlerdir. Buna göre, eldeki çalışmada elde edilen bulgular ile yukarıda bahsedilen araştırmacıların bulguları birbirlerini desteklemektedir. Fakat Erdem vd. (2004) ve İşcan (2008) üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışlarının "orta" düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Bahsedilen bu sonuçlar tam olarak bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermese bile, desteklediği söylenebilir.

4.2. Branş Değişkeni ve İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetimi

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, "branş" değişkeninin ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi ile ilgili görüşlerinde önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Guruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüş ve özellikle bu fark en yüksek görüş ortalamasıyla Sınıf Öğretmenleri tarafına çıkmıştır. Benzer şekilde katılımcılara göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan "zaman planlaması" hakkındaki görüşleri arasında branşa bağlı bir görüş ayrılığı bulunmuştur. Yani bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenleri ile Türkçe, Resim-İş, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında "zaman planlama" ile ilgili olarak anlamlı fark çıkmıştır ve bu fark Okulöncesi öğretmenleri tarafınadır. Bu bağlamda, çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenlerinin, çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, Okulöncesi öğretmenlerinin, Türkçe, Resim-İş, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenlerine

göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Ayrıca Sınıf Öğretmenleri ile Türkçe, Teknoloji ve Tasarım, Resim-İş, İngilizce ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında "zaman planlama" ile ilgili olarak anlamlı fark çıkmıştır. Yani Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe, Teknoloji ve Tasarım, Resim, İngilizce ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıklarını düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, Müzik Öğretmenlerinin görüşleri ile Bilgisayar Öğretmenlerinin "zaman planlama" ile ilgili görüşleri arasında anlamlı fark çıkmıştır. Dolayısıyla, Müzik Öğretmenlerinin Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Literatürde yer alan araştırmalara bakıldığında, örneğin Demirtaş vd.'nin (2005) öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmalarında, "zaman planlaması" boyutunda öğretmen adayları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Fen Bilgisi, Türkçe Eğitimi ve Biyoloji öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları; Bilgisayar Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Türkçe Eğitiminde okuyan öğretmen adayları, Sınıf Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları ile Türkçe Eğitimi ve İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bahsedilen bu sonuç tam olarak bu çalışmada yapılan araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermese bile, desteklediği söylenebilir.

Katılımcıların genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan "zaman tutumları" hakkında branşa bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Buradan tüm ilköğretim okulu öğretmenlerinin, "zaman tutumları" uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin branş gözetilmeksizin, zamanı verimli kullanabilme, zamanı kontrol edebilme konusunda yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç bu alanda yapılmış Demirtaş vd.'nin (2005) sonuçları ile benzerlik göstermemektedir. Örneğin Demirtaş vd. (2005), öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada, zaman tutumlarına göre; Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Müzik Öğretmenliği ve Resim-İş Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları hariç diğer bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin branş değişkenine göre, genel zaman yönetiminin "zaman harcattırıcılar" alt boyutuna ilişkin görüşlerinde de anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna göre, Okulöncesi öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" ile ilgili olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Yani, bu çalışmada yer alan Okulöncesi öğretmenleri, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine oranla; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler. Benzer şekilde Sınıf öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" bakımından anlamlı bir fark görülmektedir. Bu bağlamda Sınıf öğretmenlerinin, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine oranla; zaman harcattırıcılardan kısmen daha fazla kaçındıkları yani zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas davrandıkları anlaşılmaktadır.

Yine Matematik öğretmenleri ile Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce, Din Kültürü ve Bilgisayar öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" bakımından anlamlı bir fark vardır. Bu durumda Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce, Din Kültürü ve Bilgisayar öğretmenlerinin, Matematik öğretmenlerine göre, zaman tuzaklarına nispeten daha az yakalandıkları anlaşılmaktadır. Ek olarak, Beden Eğitimi öğretmenleri ile Resim, İngilizce ve Bilgisayar öğretmenleri arasında "zaman harcattırıcılar" bakımından anlamlı bir fark vardır. Yani Resim, İngilizce ve Bilgisayar öğretmenleri; Beden Eğitimi öğretmenlerine göre, zaman harcattırıcılara daha az yakalanmaktadırlar.

Bu çalışmada öğretmenlerin "branş" değişkeni açısından "genel zaman yönetimi" hakkındaki görüşleri de incelenmiştir. Bu bağlamda, öğretmen görüşlerinde branşa bağlı görüş ayrılıkları bulunmuş ve Sınıf öğretmenleri lehine bir sonuç çıkmıştır. İlköğretim Sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca Sınıf öğretmenlerinin

diğer branşlara oranla zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları görülmektedir. Elde edilen bu bulguyu Demirtaş vd.'nin (2005) bulguları kısmen de olsa desteklemektedir. Demirtaş vd.'nin (2005) öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada, genel zaman yönetiminde, Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık bulunduğunu ileri sürmüştür. Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Bilgisayar, PDR, Müzik, Resim-İş, Okulöncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğretmen adayları arasında fark çıkmıştır. Ama bu çalışmada Beden Eğitimi öğretmenleri ile sadece Sınıf öğretmenleri arasında fark gözlenmiştir.

Kısaca bu çalışmada yer alan katılımcılara göre, "branş" değişkeni açısından ilköğretim okulu öğretmenlerinin, "genel zaman yönetimi" ile genel zaman yönetiminin "zaman planlaması ve zaman harcattırıcılar" alt boyutları hakkındaki görüşlerinde branşa bağlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bütün branşlar incelendiğinde genellikle Sınıf öğretmenleri, Okulöncesi öğretmenleri, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, zamanı yönetmedeki performanslarının daha iyi oldukları görülmüştür. Yani, Sınıf öğretmenleri, zamanı en iyi kullanan, yöneten öğretmenler olarak tespit edilmiştir. Bunun çeşitli sebepleri olabilir. Bunların başında, Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin eğitim-öğretim hayatında daha uzun süre yer almasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca Sınıf öğretmenleri çocukları her yönüyle hayata hazırlayan kişilerdir. Sınıf öğretmeni yerine göre annedir, babadır, abladır, ağabeydir; çocukların ailelerini, dertlerini bilir ve sıkıntıların çözümünde katkı sağlar. Bu kadar yoğun bir yük yüklenmiş sınıf öğretmeninin, zaman karşısındaki tutumunda da daha planlı ve programlı olması beklenir. Sınıf öğretmenlerinin bir başka "avantajı" da sürekli aynı sınıfa girdikleri için öğrencilerini iyi tanımalarıdır. Dolaysıyla sınıf öğretmeni, her öğrencisini yetenekleri, ilgisi veya ilgisizliği, aile ortamı, maddi durumu, ruh hali, kısaca her yönüyle beş yıl boyunca iyice tanımış olmaktadır. İletişim kurduğu kitleyi yakından tanıyan birinin, sınıfta zamanı yönetmesi de çok kolay hale gelmektedir. Bu husus, yolu veya şehri iyi bilen biriyle bilmeyen birinin trafikteki durumuna benzetilebilir. Bunlara ek olarak, Sınıf öğretmenleri Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi, gibi farklı dersler verdikleri için diğer branş öğretmenlerine göre daha fazla organize olmak zorunda ve zamanını daha iyi yönetmek durumundadır.

Okulöncesi öğretmenleri, genel olarak zamanı iyi yöneten gurupta yer almaktadır. Bunun nedeni, branşın niteliği olabilir. Yani Okulöncesi öğretmenleri, işlerini yaparken, sürekli olarak öğrencilerinin başında bulunurlar. Onları neredeyse bir an bile yalnız bırakmazlar. Hatta yemeklerini bile çoğu kez sınıf ortamında yerler. Böyle bir durumda zamanı boşa harcama gibi bir olumsuzluk ortaya çıkmamaktadır. Okulda ve sınıfta her an öğrencileriyle ilgilenmek zorunda kalan Okulöncesi öğretmenleri, zaten zamanlarını başka bir şeye harcamamış olmaktadırlar. Benzer şekilde, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi sözel ders öğretmenleri de zamanı yönetme hususunda başarılı çıkmışlardır. Bunun en önemli nedeni, branşın niteliği olabilir. Zira her iki branş da sözel temele dayanmaktadır. Sözel branşlarda uygulamadan ziyade "anlatım" esastır. Öğretmen, derste, ders süresi içinde, daha önceden planladığı konuyu anlatıp bitirir ve yeni konuya sınıfı hazırlar. Konunun bir şekilde anlatılamaması, ilerideki konuları olumsuz etkileyeceğinden, öğretmen buna fırsat vermemeye çalışır. Ders saati süresince anlatılacak olan hemen her şey, öğretmenin zihninde sıraya konmuş durumda olmalıdır. Böylece olası zaman kayıpları da önlenmiş olacaktır. Ayrıca sözel dersler içerik olarak okul dışında öğrenci okumaları ile de kolayca tamamlanabildiğinden dolayı, öğretmenler zamanı iyi kullanma noktasında sayısal ders öğretmenlerine göre daha avantajlıdırlar.

Bu çalışmada genel zaman yönetimine ilişkin en düşük öğretmen görüş ortalamasına sahip olan öğretmenler Matematik, Teknoloji ve Tasarım, ve Bilişim Teknolojisi (Bilgisayar) öğretmenleridir. Örneğin, matematik dersi, özellikle ilköğretimde en önemli derslerdendir. Konuların kavratılması zaman almakta ve bazı matematik kavramları öğrencilere zor gelmektedirler. Her bir öğrencinin sayısal düşünme gücü de farklı olduğu için öğretmen, farklı zihin düzeyleri arasında denge kurabilmek amacıyla zamanı belki fazla harcamak zorunda kalabilmektedir. Belki diğer dersler için ek dersler gerekmezken matematik için gerekebilir. Matematik öğretmenleri gerektiğinde özel saatlerinden fedakârlık yapıp matematik konularını işlemektedirler. Çünkü matematik dersinde konular, birbirine daha sıkı bağıdır. Bir konunun sınıftaki öğrencilerin çoğu tarafından

kavranılamaması, diğer konuları da zincirleme etkileyeceğinden öğretmen konu tekrarına düşmekte veya konuyla ilgili fazladan soru çözmek zorunda kalmaktadır. Böylece matematik öğretmenleri zaman yönetimi noktasında diğer guruplara göre daha az başarılıdırlar. Benzer şekilde, Bilişim Teknolojisi (Bilgisayar) derside içerik olarak zamanın çok rahat kontrol edilemediği derslerin başında gelmektedir. Beklenmedik teknik aksaklıklarda zaman kaybettiricidirler. Ayrıca teknoloji de zaman kaybettirici olabilmektedir. Çünkü "büyüleyici" ve "renkli" ekran, çocukları dersin amacının veya konusunun dışına taşıyabilmekte, öğretmen de bu "konu ve hedef dışı" unsurlarla mücadele etmek zorunda kalabilmektedir.

Teknoloji ve Tasarım dersinin ana malzemesi (kâğıt, tutkal, makas, bıçak, karton, boya, lâstik, çamur vb.) materyaller oluşturmaktadır. Materyale dayanan derslerin niteliği de birbirine benzemektedir. İşin yapılıp bitirilmesi, genellikle geniş zamana bırakılmaktadır. İş, kişinin özel yaşamını da ister istemez etkilemektedir. Öğrencilerin yapacakları işleri evlerinde tamamlama gibi seçeneklerinin olması, dolaylı olarak öğretmeni zamanı kullanma konusunda daha rahat olmaya sevk etmektedir. Ayrıca, öğrenci çalışmalarının sonuçlanması çoğunlukla son günlere kalmakta ve ertelenmektedir. Bu da öğretmenin işlerinin aksamasına neden olmaktadır. Karaoğlan (2006) bu durumu şöyle ifade etmektedir: "Nedeni ne olursa olsun, erteleme ölümcül bir zaman hırsızıdır. Erteleme bireyin kendi kendini aldatmasının bir sonucudur. Bir işi zamanında yapmak yerine uygun olup olmayacağı bilinmeyen başka bir zamana bırakmak tamamen kendimizi zamanın akışına bırakmak ve tüm riskleri gözü kapalı kabul etmek demektir. Çünkü zamanla ertelenen işler, işlerin tamamlanma tarihine yaklaştıkça yapılması gereken acil işler arasına girecek ve ertelene ertelene yığılan ve aciliyetleri artan işleri tamamlamak mümkün olmayacaktır" (s. 75).

Ayrıca, öğretmenler için beklenmeyen ziyaretçiler de, bir zaman tuzağı olabilir. Beklenmeyen bir ziyaretçi, zaman programının akışını bozabilir. Çünkü beklenmeyen ziyaretçinin el koymuş olduğu zaman, zaten başka bir iş için ayrılmış olabilir (Tengilimlioğlu, 2003). Beklenmeyen bir ziyaretçi tüm çalışma planını kesintiye uğratacak ve ziyaret süresi kadar bir zamanı çalacaktır. Bu nedenle önceden planlanmamış böyle ziyaretçi akınının mümkün olduğunca önüne geçilmelidir (Karaoğlan, 2006). Elbette nezaket ziyaretleri yapılmalıdır. Ama bu nezaket ziyaretleri, çalışmayı engelleyecek düşünce ve çabaları ortada kesecek kadar ileri gitmeme ve uzun sürmemelidir. Bu gibi engellemeler, kişiyi şaşırttığı gibi, ortada sorun varmış gibi bir hava yaratır, moral bozar ve yapılması gereken işin gecikmesine neden olarak gerçekten sorun oluşturabilir (Mackenzie, 1985).

4.3. Sonuçlar

Bu araştırmada ilköğretim okulu öğretmelerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcıları puanları ile genel zaman yönetimi toplam puanları "yüksek" düzeyde bulunmuştur. Eldeki çalışmada yer alan öğretmenlerin, kişisel ve özel yaşamlarında zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları ve zamanı etkili bir şekilde kullandıkları ortaya konulmuştur.

Ayrıca ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde branşa göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark sınıf öğretmenlerinin tarafınadır. Bu çalışmada yer alan sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre zaman yönetimi hakkında daha fazla bilgi ve beceriye sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Matematik, Beden Eğitimi, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) derslerine giren öğretmenlerin çeşitli nedenlerden dolayı genel zaman yöntemine ilişkin görüşleri diğer derslere giren öğretmenlerin görüşlerinden daha düşük olduğu görülmektedir.

4.4. Zaman Yönetimi İle İlgili İlköğretim Okulu Öğretmenlerine ve Yöneticilerine Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda okul idarecileri ve öğretmenler için çeşitli önerilerde bulunulabilinir. Bunlar şöyledir;

Öğretim kurumlarında görev yapan idarecilerin eğitim öğretim dönemi başında olmak üzere en az yılda bir kez zaman yönetimi semineri veya hizmet içi eğitim kursu düzenlemeleri ve kurumlarında görev yapan öğretmenlerin de bu etkinliklere katılmaları sağlanabilir. Bunun için üniversitelerden veya üniversite dışındaki uzman kişilerden yararlanabilirler. Ayrıca idareciler, eğitim-öğretim kurumlarında öğretmenleri

rehavete sürükleyecek, onların zamanlarını alacak veya verimsizleştirecek "zaman tuzakları"na karşı da önlemler almalıdırlar. Ek olarak, okul idarecileri, öğretmenlerin konularla ilgili zaman kaybını azaltmak için gerekli araç gereçleri önceden temin etmelidirler.

Öğretmenlere Rehberlik ve Psikolojik Danışma birimleri tarafından hazırlanan zaman yönetimiyle ilgili broşür, kitapçık vb. materyaller sağlanabilir. Öğretmenlerin kendisinden, iş ve çevreden kaynaklanan zaman tuzaklarına yakalanmamaları için kendi öz disiplinlerini sağlamaları, bireysel hedeflerini belirlemeleri, işleri ertelemekten kaçınmaları gerekmektedir. Bu hususlarda öğretmenlere bilgilendirirci seminerler düzenlenebilir.

Benzer şekilde öğretmenler, zamandan tasarruf sağlamak için sağlıklı iletişime önem vermelidirler. Öğretmenler, zamanlarını nerede ve ne şekilde harcadıklarını belirlemeli, zaman kaybına neden olan etkinlikleri sınırlandırmalıdırlar. Matematik, Teknoloji ve Tasarım gibi derslerde zaman kaybı daha fazla yaşandığı için sınıf mevcudu daha az tutulabilir veya daha fazla ders saati konulabilir. Öğrenciler, matematik dersine karşı olan olumsuz tutum ve davranışlar sergiledikleri için öğretmenin zamanını yakından etkilemektedir. Bu noktada öğrencilerin matematiğe karşı pozitif tutum geliştirecek etkinlik veya çalışmalar yapılabilirler.

Bu çalışma nicel bir araştırma olup, elde edilen bulguların sebep ve sonuçları neden ve niçin sorularına net bir cevap verilecek şekilde incelenememiştir. Bundan dolayı, bu konu ile ilgili nitel çalışmalar yapılarak ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetim becerilerini etkileyen sebepler daha detaylı olarak irdelenebilir.

KAYNAKÇA

Ağaoğlu, E. ve Kesim, E. (2005). **Anadolu Üniversitesinde Görev Yapan Eğitim Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Konusundaki Görüşleri,** XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi.

Akgemci T., Çelik A., Aydoğan E., Akatay A. (2003). **Zaman Yönetimi ve Yönetsel Zamanda Etkinlik,** (Ed. Şerif Şimşek ve Adnan Çelik), Gazi Kitabevi. Ankara.

Alay, S. ve Koçak, S. (2003). **"Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki"**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 35, ss: 326–335.

Bay E., Gençdoğan B., Tuğluk M. N. (2005). **Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)**, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, http://www.e-sosder.com (10.12.2008).

Britton, B. K. ve Tesser, A. (1991). **"Effects of time-management practices on college grades".** Journal of Educational Psychology, 83 (3), ss: 405–410.

Can, N. (2005). **"Öğretmenin Sınıfta Zaman Yönetimi Davranışları".** XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi. (ss. 312–318). Pamukkale Üniversitesi.

Demirtaş, H., Güneş, H. ve Özer, N. (2005). **"Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)".** XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi.

Erdem, R., Pirinçci, E., ve Dikmetaş E. (2004). **Üniversite öğrencilerinin Zaman yönetimi davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi,** Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi (18. 10.2008)

Durukan, H. ve Öztürk, H. (2005). **"Sınıf İçinde Zaman Kullanımı"**, Sınıf Yönetimi, Lisans Yayıncılık, İstanbul.

Eldeleklioğlu, J. (2008). **"Ergenlerin Zaman Yönetimi Becerilerinin Kaygı, Yaş ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından incelenmesi."** İlköğretim Online, 7(3), ss: 656–663.

Erdul, G. (2005). **Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi.

Erkılıç, T. A. (2005). "Etkili Sınıf Yönetimi", **Zaman Yönetimi**, (Ed. Hüseyin Kıran), Anı Yayıncılık, Ankara.

Fidan, F. Latif, H. ve Uçkun, G., (2005). "**Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor?** Zaman. Değerlendirme mi Zaman Geçirme mi? (Sakarya Üniversitesi Örneği)". http://www.isletme-finans.com. (12.12.2008)

Gözel, E. (2009). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon.

Güçlü, N. (2001). "Zaman Yönetimi", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,** 25, ss: 87–106.

Gümüş, M. (2002). **Yönetimde Başarı İçin Altın Kurallar**. Alfa Yayınları, İstanbul.

İşcan, S. (2008). **Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi.

Jandt, F. (1998). **Yönetim Sorunlarına Etkili Çözümler,** (Çev: Levent Akın ve Vedat Diker) Hayat Yayıncılık, İstanbul.

Karaoğlan, A. D. (2006). **Üst Düzey Yöneticilerin Zaman Yönetimi**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi.

Karasar, N. (2000). **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Mackenzıe, R. A. (1985). **Zaman Tuzağı,** (Çev. Yakut Güneri) İlgi Yayınları, İstanbul.

McMillan, J. H. (2000). **Educational Research. Fundamentals for the consumers (3rd ed.).** Addison Wesley: New York.

Özçelik, G. (2006). **Moda Eğitimi Veren Kurumlarda Etkili Zaman Yönetimini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.

Özdemir, A. (2006). **Farklı Örgüt Kültürü Olan İşletmelerde Zaman Yönetimi Üzerine Ampirik Bir Araştırma: Bursa İli Örneği.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi.

Sadık F., Yıldırım B., Tunç B., Okutan M., Tok T. N., Taş S., Özdem G., Bülbül T. (2008). **"Sınıf Yönetimi Teori ve pratik Uygulamalar"**, Sınıfta Zaman Yönetimi, (Ed. Birol Yiğit), Kriter Yayınevi, İstanbul.

Silahtaroğlu, F. (2004). **Akademisyenlerde Zaman Yönetimi.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Smith, W. H. (2007). **Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası**, (Çev. Adalet Çelbiş.) 6. Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Tengilimlioğlu D., Tutar H., Altınöz M., Başpınar N.Ö., Erdönmez C. (2003). **"Zaman Yönetimi".** (Ed. Hasan Tutar), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Uğur, A. ve Kutlu, Ö. (2005). **Zaman Yönetimi Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi**. XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi. (ss. 359–364).Pamukkale Üniversitesi.

Uluşahin, S. (1999). **Zaman Yönetimi**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yavuz, M. ve Sünbül, M. (2002). **İlköğretim Okulu Yönetici Ve Öğretmenlerinde İş Doyumu, Denetim Odağı Ve Demografik Faktörlerin Zaman Yönetimiyle İlişkisi**.(15.03.2009) Tef.selcuk.edu.tr/salan/sunbul/f/f10.pdf.